

Rekabet Kurumu Başkanlığından,

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2014-4-61

(Önaraştırma)

Karar Sayısı : 14-45/812-365

Karar Tarihi : 12.11.2014

A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

Başkan : Prof. Dr. Nurettin KALDIRIMCI

Üyeler : Kenan TÜRK, Dr. Murat ÇETİNKAYA, Reşit GÜRPINAR,
Fevzi ÖZKAN, Doç. Dr. Tahir SARAÇ

B. RAPORTÖRLER: Dr. Hakan BİLİR, İbrahim Ethem SEZER

C. BAŞVURUDA

BULUNAN : Özcan CANBAZ
Weststr 1 57482 Wenden/ALMANYA

D. HAKKINDA İNCELEME

YAPILANLAR : Türk Hava Yolları A.O.
Atatürk Havalimanı 34149 Yeşilköy/İstanbul

- (1) **E. DOSYA KONUSU:** Türk Hava Yolları A.O.'nun Almanya (Köln)-Türkiye (İstanbul) hattında aşırı fiyat uyguladığı iddiası.
- (2) **F. İDDİALARIN ÖZETİ:** Başvuruda; Türk Hava Yolları A.O.'nun (THY) Almanya (Köln) – Türkiye (İstanbul) arası uçuşlarda çok değişken fiyatlandırmalar yaptığı, normal zamanlarda 200-250 Euro arasında değişen fiyatların yaz aylarında 675 Euro seviyelerine çıktığı, örneğin, satın alma tarihi aynı olmak üzere aynı hatta 20 Temmuz gidiş-8 Ağustos dönüş 340 Euro iken, 12 Temmuz gidiş-19 Temmuz dönüş fiyatının 674 Euro olduğu, her saat başında fiyatların değiştiği ve THY'nin yüksek fiyat uyguladığı iddia edilmektedir.
- (3) **G. DOSYA EVRELERİ:** Kurum kayıtlarına 23.07.2014 tarihinde giren başvuru üzerine hazırlanan 08.08.2014 tarih ve 2013-4-61/İİ sayılı rapor, 20.08.2014 tarihli Kurul toplantısında görüşülmüş ve önaraştırma yapılmasına karar verilmiştir.
- (4) Söz konusu karar uyarınca düzenlenen 05.11.2014 tarih ve 2014-4-61/ÖA sayılı Önaraştırma Raporu görüşülerek karara bağlanmıştır.
- (5) **H. RAPORTÖR GÖRÜŞÜ:** İlgili raporda, dosya konusu iddialara yönelik olarak soruşturma açılmasına gerek olmadığı ifade edilmiştir.
- I. İNCELEME VE DEĞERLENDİRME**
- (6) Başvuruda, THY'nin Almanya (Köln)-Türkiye (İstanbul) hattında uyguladığı ücretlerin yüksek olduğu iddia edilmiştir. Bu kapsamda konu 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 6. maddesi kapsamında incelenmiştir.
- (7) Anılan kanun maddesini ihlal eden bir aşırı fiyatlandırmadan söz edilebilmesi için teşebbüsün ilgili pazarda hâkim durumda olması ve uyguladığı fiyatların aşırı fiyat teşkil etmesi ölçütlerinin her ikisinin de bulunması gerekmektedir. Dolayısıyla teşebbüsün uyguladığı fiyatların aşırı fiyat olarak değerlendirilemeyeceğinin tespiti halinde, hâkim durum analizine ihtiyaç bulunmamaktadır. Bu bağlamda, THY'nin başvuru konusu uygulamalarının kötüye kullanma niteliğinde olup olmadığı incelenmiştir.
- (8) Aşırı fiyatlandırma, 17.01.2014 tarih ve 14-03/60-24 sayılı kurulumuz kararında da belirtildiği üzere, "*hâkim durumdaki bir teşebbüsün fiyatının sürekli bir biçimde ve önemli ölçüde rekabetçi fiyatın üzerinde olması hali*" olarak tanımlanabilir.
- (9) Aşırı fiyatın tespitine yönelik olarak, öncelikle fiyat karşılaştırması ve fiyat-maliyet analizinden oluşan ekonomik değer testi uygulanmıştır. Söz konusu testin ilk

aşamasında, incelemeye konu olan ürünün/hizmetin fiyatının aşırı olup olmadığını tespit etmeye yönelik fiyat-maliyet karşılaştırması, ikinci aşamasında ise ürünün/hizmetin fiyatının kendi içinde ya da rakip ürünlerin/hizmetlerin fiyatlarına kıyasla aşırı olup olmadığını tespit etmeye yönelik fiyat kıyaslaması yapılması gerekir. Esasen, fiyat/maliyet kıyaslaması yaparken maliyet ölçütünün belirlenmesi, maliyetin hesaplanması ve makul kâr marjının ne olduğunun belirlenmesi ile ilgili zorluklar ortaya çıkmaktadır. Bu nedenle ekonomik değer testinin birinci aşamasından sonra ikinci aşamaya geçilerek fiyat kıyaslaması yapılmaktadır. Bu kıyaslamada teşebbüsün kendi fiyatlarıyla yapılan karşılaştırmalar (teşebbüsün farklı zamanlarda, farklı ürünlere, farklı müşteri gruplarına veya farklı coğrafi pazarlarına uyguladığı fiyatların kıyaslanması) kullanılabileceği gibi, teşebbüsün rakiplerinin uyguladığı fiyatlandırmalar da kullanılabilmektedir.

- Aşırı Fiyat Değerlendirmesi

a) Fiyat-Maliyet Kıyaslaması

- (10) Başvuruya konu havayolu ile yolcu taşımacılığı pazarında faaliyet gösteren teşebbüsler, tek fiyat sistemi yerine merdiven tabir edilen fiyatlama sistemini kullanmaktadır. Bu sistem çerçevesinde her bir hat ve koltuk için uygulanan tek bir fiyattan bahsetmek mümkün değildir. Teşebbüslerin karlarını maksimize etmek amacıyla uygulamaya koydukları merdiven sisteminde bilet fiyatları aynı uçuş için dahi, biletin alınma zamanı, biletin tarih değişikliğine ve iadeye elverişli olup olmaması, ilgili fiyat sınıfının kontenjanı, uçağın doluluk oranı, içinde bulunulan sezon, yolculuğun yılbaşı, özel günler, fuar zamanları gibi talebin arttığı zamanlarda olup olmaması, biletin kombine olup olmaması, kombine ise gidiş dönüş şehirlerinin aynı olup olmaması, yolcunun kalacağı gün sayısı gibi arz ve talep koşullarını etkileyen pek çok faktöre bağlı olarak farklılaşmaktadır.
- (11) Dolayısıyla fiyat-maliyet kıyaslamasına konu edilmek üzere THY'nin de Türkiye (İstanbul)- Almanya (Köln)/Almanya (Köln)-Türkiye (İstanbul) hattında uyguladığı tek bir fiyattan bahsetmek mümkün değildir. Benzer bir durum teşebbüsün yolcu başına katlandığı maliyetlerin hesaplanması bakımından da söz konusudur. Zira her bir uçuş için katlanılan toplam maliyet ve her uçuşta uçağın doluluk oranı değişeceğinden, belli bir dönemdeki tüm uçuşlar için geçerli olan bir yolcu başına maliyet rakamından bahsetmek mümkün değildir. Bu durumda, her ne kadar fiyat-maliyet karşılaştırmasında asıl olan birim fiyatın birim maliyetle karşılaştırılması olsa da, havayolu ile yolcu taşımacılığı pazarı bakımından, pazarın kendine has özellikleri nedeniyle, böyle bir karşılaştırmanın sağlıklı sonuçlar ortaya çıkarmayacağı açıktır.

b) Fiyat Kıyaslaması

- (12) Aşırı fiyatlamanın tespitinde kullanılan ekonomik değer testinin ikinci aşaması, fiyat kıyaslamasıdır. Fiyat kıyaslaması, teşebbüsün kendi fiyatlarıyla yapılabileceği gibi, diğer teşebbüslerin fiyatlarıyla da yapılabilmektedir.
- (13) İşbu dosya özelinde, geçmiş döneme ilişkin olarak yapılacak bir fiyat kıyaslaması yukarıda açıklanan gerekçelerle sağlıklı sonuçlar vermeyecektir. Ancak havayolu ile yolcu taşımacılığı pazarının özellikleri düşünüldüğünde, teşebbüsün incelemeye konu olan coğrafi pazarda gelecek dönemlerde gerçekleştirilecek uçuşlara ilişkin fiyat düzeyinin, rakibinin aynı dönemdeki fiyatlarıyla karşılaştırılması daha anlamlı olacaktır.
- (14) Bu çerçevede, 2014 yılı Ekim ve Kasım aylarında THY ve Pegasus Hava Taşımacılığı A.Ş.'nin (PEGASUS) Almanya (Köln)-Türkiye (İstanbul) hattı için ilan ettiği vergi dahil fiyatlar kıyaslanmıştır. Buna göre, THY ile PEGASUS'un fiyatları kıyaslandığında, THY'nin fiyatlarının PEGASUS'un fiyatlarına oranla nispeten daha yüksek olduğu görülmekle birlikte, söz konusu farklılığın, PEGASUS firmasının ilgili hatta İstanbul Sabiha Gökçen Havaalanını kullanmasına karşılık THY'nin İstanbul Atatürk Havaalanını kullanması ve THY'nin yolculuk esnasında sunduğu ek yeme içme hizmetleri

(PEGASUS firmasında söz konusu yeme içme hizmetleri tercih edildiğinde, ilave olarak, bilet başına sabit 20 Euro ücret yansıtılmaktadır) göz önüne alındığında makul olduğu değerlendirilmiştir.

- (15) Şikâyet başvurusunda, Almanya (Köln)-Türkiye (İstanbul) hattında asıl olarak gidiş-dönüslü biletlerin fiyatları şikâyet edilmiş, gidiş ve dönüş tarihleri arasında 7 gün veya 18 gün aralık olmasına göre fiyatların değiştiği ve söz konusu fiyatların aşırı yüksek olduğu iddia edilmiştir. Bu sebeple, THY firmasının ve aynı hatta faaliyet gösteren rakibi PEGASUS firmasının ilgili hattaki 2014 Ekim ve Kasım aylarındaki gidiş-dönüslü fiyatları farklı tarih aralıklarına göre kıyaslanmıştır.
- (16) Bunun sonucunda, aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır:
- THY ve PEGASUS'un ilgili hattaki tek yön bilet fiyatları birbirine yakın seyretmektedir.
 - Söz konusu firmaların bilet fiyatlarına kendi içerisinde gidiş ve dönüş için bakıldığında, gün aralığı azaldığında ve uçuş günlerine yaklaşıldığında bilet fiyatlarının yükseldiği görülmektedir. Söz konusu durum, havayolu taşımacılığında fiyatlandırmaların talebe ve talebin uçuş gününe olan yakınlığa veya uzaklığa göre değiştiğini göstermektedir.
 - THY'nin bilet fiyatlarının, aynı tarih aralıklarına göre PEGASUS ile kıyaslandığında genel anlamda daha yüksek olduğu göze çarpmakla birlikte, bazı günlerde PEGASUS'un fiyatlarının da daha yüksek olduğu görülmektedir.
- Buna göre, söz konusu kıyaslamalar neticesinde, THY'nin ilgili hattaki fiyatlarının aşırı fiyatlama sonucuna ulaşmasını gerektirecek düzeyde olmadığı değerlendirilmektedir.
- (17) Ayrıca şikâyetçinin başvurusunda THY'nin sadece münferit bir tarihteki münferit bir bilet satışı şikâyet edilmekte ve bilet fiyatının aşırı yüksek olduğu iddia edilmektedir. Söz konusu iddia, sürekli bir şekilde rekabetçi fiyatın makul olmayacak düzeyde üstünde fiyat belirleme şeklinde tanımlanan aşırı fiyat tanımına da uymamaktadır.
- (18) Yukarıda yer verilen tespit ve değerlendirmelerden de görüldüğü üzere, THY'nin başvuru konusu hatta aşırı fiyat uyguladığını gösteren herhangi bir bulguya rastlanılmamıştır.

J. SONUÇ

- (19) Düzenlenen rapora ve incelenen dosya kapsamına göre, 4054 sayılı Kanun'un 41. maddesi uyarınca şikâyetin reddi ile soruşturma açılmamasına OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir.